

**Koncepce prorodinné politiky
Města Žďár nad Sázavou
pro období 2022 - 2024**

Obsah:

Obsah:2

Slovo garanta:**Chyba! Záložka není definována.**

2

3

4

Chyba! Záložka není definována.

5

1 Podpora mezigeneračních vztahů a komunit6

2 Podpora partnerského a rodinného života7

2.1 Udržení dostatečné sítě sociálních služeb a služeb souvisejících...7

2.2 Podpora rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí...7

2.3 Podpora ohrožené rodiny7

2.4 Podpora partnerského a rodinného života a následné péče...8

2.5 Podpora bydlení pro rodiny8

2.6 Podpora rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí...8

3 Formální a neformální vzdělávání8

3.1 Podpora školního a předškolního vzdělávání a výchovy9

3.2 Podpora mimoškolních aktivit pro všechny věkové kategorie9

3.3 Podpora spolupráce zástupců formálního a neformálního vzdělávání9

3.4 Podpora praktické přípravy na budoucí povolání10

4 Vytvoření bezpečného a uživatelsky příjemného veřejného prostoru 10

10

4.2 Odstranění bariér ve veřejném prostoru na území města10

4.3 Zajištění dostupné veřejné toalety 11

4.4 Podpora zkrášlování veřejného prostoru občany...11

4.5 Vytvoření aplikace usnadňující orientaci a pohyb osob ve městě...11

5 Zaměstnání, sladování pracovního a rodinného života 11

5.1 Podpora nabídky zaměstnání ... 11

5.2 Podpora osob při hledání zaměstnání neziskovými organizacemi ... 11

5.3 Zlepšení informovanosti studentů o možnostech zaměstnání ...11

5.4 Podpora aktivit vedoucích k možnostem sladování rodinného a prac..... 12

6 Podpora volnočasových aktivit 12

6.1 Podpora stávajících a vznik nových vycházkových okruhů a jejich propojení12

6.2 Podpora volnočasových aktivit a smysluplného trávení volného času13

7 Dostupná zdravotní péče 13

7.1	Vytváření podmínek pro zajištění dostupné zdravotní péče ve městě ...	13
7.2	Prevence rizikových jevů, zdravý životní styl	14
8	Dostupná síť sociálních služeb	14
8.1	Využití sítě podpory ohroženého dítěte a rodiny ...	15
8.2	Udržení sítě sociálních služeb ve městě minimálně ve stávajícím rozsahu ...	15
8.3	Podpora služeb krizové pomoci...	16
9	Prevence sociálního vyloučení	16
9.1	Terénní služby pro jednotlivce i rodiny ...	16
9.2	Informovat veřejnost o problematice sociálního vyloučení ...	17
10	Dobrovolnictví	17
10.1	Podpora dobrovolnické činnosti ve městě...	17

Garant:

Rostislav Dvořák, místostarosta města

Řídící skupina:

Ing. Radka Hudečková, PhD. – pracovní skupina rodina a vzdělávání

Mgr. Jana Kincová Křížková – pracovní skupina zdravotní a sociální péče

Mgr. Ivan Vítek - pracovní skupina rodina a volný čas

Dagmar Pálková – pracovní skupina rodina a bezpečnost

MUDr. Romana Bělohlávková – za Město Žďár nad Sázavou

Bc. David Filip, Dis. – Komise prorodinných aktivit, sociální a zdravotní

Mgr. Petra Štohanzlová – Sociální odbor Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou

Mgr. Petra Nováčková – Spektrum – Centrum primární prevence

Mgr. Roman Kratochvíl – Knihovna Matěje Josefa Sychry Žďár nad Sázavou

Ing. Petr Krábek – Sociální odbor Městského úřadu ve Žďáru nad Sázavou

Poděkování:

Dovolujeme si poděkovat všem členům jednotlivých pracovních skupin, kteří se na tvorbě
Koncepce prarodinné politiky města Žďár nad Sázavou
pro období 2022 – 2024 aktivně podíleli.

Slovo garanta

Koncepce prorodinné politiky města je tematicky zpracována jako souhrn aktivit a opatření směřujících do všech oblastí života rodiny, a k její podpoře. Prorodinná politika města je přednostně zaměřena na podporu všech přirozených funkcí rodin. Šťastná a spokojená rodina je tím nejlepším základem současného i budoucího vývoje naší společnosti.

Společným cílem všech podrobně zpracovaných oblastí, které dokument obsahuje, je postupné vytváření zdravého, příjemného a přátelského společenského prostředí pro všechny generace žijící v našem městě.

Rád bych poděkoval členům řídicí skupiny i jednotlivých pracovních skupin, a také všem zúčastněným, kteří se podíleli na přípravě a zpracování tohoto, pro nás důležitého dokumentu.

Osobně jsem rád, že se tento dokument podařilo zpracovat, a věřím, že dojde k jeho postupnému naplňování.

Rostislav Dvořák
místostarosta

Úvod

Město Žďár nad Sázavou dlouhodobě věnuje pozornost prorodinným aktivitám ve městě a finančně je podporuje. Snaží se být pozorné vůči rodinám, seniorům, rodičům samoživitelům, naslouchá jejich potřebám a vytváří podmínky, které přispívají k rodinné pohodě a zlepšení mezigeneračních vztahů. Podporuje hodnoty rodiny, které jsou důležité pro společnost a také pro každého jednotlivce. Chápe rodinu jako jistotu stabilního zázemí pro několik generací.

Koncepce definuje rodinu jako společenství lidí od narození do smrti, tzn. rodiče, děti v jakémkoliv vztahu a prarodiče. Za rodinu je považován i osamělý rodič s dítětem či dětmi. Jedno z nejdůležitějších posláních rodiny je spatřováno v péči a ochraně jednotlivých jejích členů, kteří nejsou schopni si je z jakéhokoli důvodu sami zajistit. A je již zcela druhotné, zda se jedná o děti, nemocné, seniory, nebo dospělé a produktivní členy rodiny, podporu a ochranu potřebuje každý. Zdravé rodinné prostředí znamená pro členy rodiny nejen bezpečí a péči, ale také lásku, podporu v těžkých životních situacích a dostatek podnětů umožňujících správný tělesný a duševní rozvoj jednotlivých osob.

Péče o občany a veřejný prostor je městům a obcím uložena zákonem č. 128/2000 Sb., zákon o obcích, kde se v § 2 uvádí, že: „Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.“

Město Žďár nad Sázavou se prorodinnými aktivitami zabývá ve svých strategických dokumentech, kterými jsou Komunitní plán sociálních služeb města Žďár nad Sázavou pro období 2021-2024, Strategický plán sociálního začleňování města Žďár nad Sázavou pro období 2021-2024 a Koncepce bydlení města Žďár nad Sázavou pro období 2019-2023. Město Žďár nad Sázavou opakovaně čerpalo dotaci z Fondu Vysočina na podporu dvou rodinných center, které ve městě dlouhodobě působí. Po ukončení tohoto dotačního titulu rodinná centra nadále město podporuje z vlastních prostředků. Tím zajišťuje kontinuitu poskytování jejich aktivit a služeb. Dále ve městě již několik let působí Family Point a Senior Point, kde je nabízena celá řada vzdělávacích a poradenských aktivit pro občany a možností k mezigeneračnímu setkávání.

Koncepce je zastřešujícím dokumentem, který svým obsahem vychází z Koncepce rodinné a seniorské politiky Kraje Vysočina na období 2017–2021 a aktualizované Koncepce rodinné politiky, verze 29. května 2019.

Cílem koncepce je vytváření podmínek pro kvalitní život rodin. Řeší podporu funkční rodiny, ochranu rodiny ohrožené a péči o ohrožené děti. Je zaměřena i na podporu rodin se zdravotně postiženým nebo nemocným členem domácnosti zajištěním adekvátní péče a na vytváření dobrých životních podmínek pro seniory. Koncepce si klade dílčí cíle podporovat rodinu, kulturu, přátelské, radostné a naplňující vztahy, napomáhat mezigeneračním aktivitám, podporovat sportovní, kulturní a volnočasové aktivity pro všechny věkové kategorie, rodičů na rodičovské dovolené a podpora stabilního, bezpečného a uživatelsky příjemného prostředí pro život a výchovu dětí.

Vysvětlení pojmů užitých v koncepci prorodinné politiky

Rodina – skupina osob, která je navzájem spjata pokrevními svazky, manželstvím nebo také adoptí. Základ rodiny tvoří rodiče, kteří vychovávají své potomky. Rodina je přirozená (primární) malá sociální skupina svého druhu složená z jedinců různého pohlaví a věku, kteří jsou na sobě závislí a kteří jsou ve vztazích zaměřených na uspokojování základních biologických, psychologických a sociálních potřeb (Balcar, 1989). Rodiny se musí postupně přizpůsobovat změnám, které přináší rodinný životní cyklus, aby zvládaly různé životní úkoly. V každé rodině se vyvíjejí specifické způsoby zvládání úkolů a řešení problémů (Dallos, 1999). Rodina je místem, kde probíhá socializace prostřednictvím nápodoby a identifikace jedince se svou sexuální rolí i se vzory. Primární rodina má mimořádný význam pro utváření osobnosti, protože se podílí na vývoji meziosobních vztahů – mezi dítětem a matkou, dítětem a otcem, mezi sourozenci, případně prarodiči, kteří do primární rodiny zasahují. Plní základní funkce:

- biologicko-reprodukční
- ekonomicko-zabezpečovací
- kulturně-výchovné

Pokusy o řešení problémů v rodině jsou ovlivněny souborem přesvědčení a názorů, které zastávají jednotliví členové rodiny i rodina jako celek. Vliv mají i obecné platné názory širší společnosti.

Funkční rodina pomáhá reagovat na problémy, rozpory a překážky, které se staví každému jedinci v průběhu života do cesty. Přispívá k tomu, aby se člověk nebál konfliktů, neutíkal před nimi, učil se řešit problémy. Učí člověka umět počkat na odměnu, vnímat radost a potěšení a umět je pak spontánně prožít. Má vývojově připravit jedince, aby zvládl:

- v raném dětství naučit se jít, chodit, mluvit, ovládat vyměšování
- ve středním dětství hrát si, psát, číst, vytvořit si zdravé vztahy k vrstevníkům, mužům i ženám, sociálním skupinám, vypěstovat si nezávislost a svědomí
- v adolescenci mužskou / ženskou roli, pěstovat si dobrou tělesnou kondici, zralé vztahy k opačnému pohlaví, připravit se na výběr partnera, na profesi a řídit se morálními hodnotami
- v mladé dospělosti zvolit si partnera a umět s ním žít, založit rodinu, vychovávat děti, starat se o domácnost, pracovat a mít přiměřený společenský život
- ve střední dospělosti udržet ekonomický standard, připravit děti na dospělost, přijmout fyziologické změny středního věku a vyrovnat se se stárnutím svých rodičů
- v pozdní dospělosti vyrovnat se s ubýváním tělesných sil a přizpůsobit se tomu, podporovat udržení psychické kondice, vyrovnat se s odchodem na odpočinek, získat dobré citové vztahy k vlastní věkové skupině, pokračovat ve společenském životě, vyrovnat se s myšlenkou na smrt.

Zdroj : (https://is.muni.cz/el/phil/jaro2016/PSA_049/06-Psychologie_rodiny-V1.pdf)

Rodinná politika – komplexní a účinná politika podporující rodinu ve všech jejích základních sociálních funkcích vychází z přesvědčení, že péče o děti a jejich výchova není jen soukromou záležitostí rodičů, ale i významným prvkem úspěšného rozvoje společnosti.

Rodinná politika je souborem činností a opatření státu (resp. orgánů veřejné moci), která vědomě směřují k uznání a podpoře výkonu rodinných funkcí ve společnosti.

Koncepce rodinné politiky – dokument, který zastřešuje vytváření prorodinného klimatu v regionu, obsahuje opatření a priority (jasné cíle), kterých chce pomocí určitých nástrojů v určitém časovém období dosáhnout.

Obec – je právnickou osobou, která je základní jednotkou veřejné správy, územně samosprávný celek základního stupně. V tomto smyslu je subjektem samosprávy a v různé míře, podle typu obce, také vykonavatelem státní správy.

Etapy tvorby koncepce

Květen 2021 – jmenování řídicí skupiny, jmenování pracovních skupin pro tvorbu koncepce

Červen 2021 - práce v pracovních skupinách – analýza současného stavu

Červen 2021 – září 2021 – tvorba cílů a opatření koncepce v pracovních skupinách

Říjen 2021 – projednání a schválení cílů a opatření stanovených pracovními skupinami a řídicí skupinou

Listopad 2021 – předložení koncepce Komisi prorodinných aktivit, sociální a zdravotní

Prosinec 2021 – předložení koncepce Radě města Žďáru nad Sázavou

Únor 2022 – předložení koncepce Zastupitelstvu města Žďáru nad Sázavou

Tvorba koncepce byla započata setkáním zástupců všech zainteresovaných subjektů, které proběhlo 12. 5. 2021. Zástupci byli zařazeni podle své odbornosti do pracovních skupin, a to do skupin - rodina a její členové, rodina a bydlení, rodina a vzdělávání, rodina a zaměstnání, rodina a zdravotní a sociální péče, rodina a bezpečnost, rodina a volný čas. Následně pracovali zástupci ve svých pracovních skupinách na SWOT analýze, dalším úkolem bylo zvolení priorit koncepce za jednotlivé pracovní skupiny. U těchto priorit pracovní skupiny určily její obsah (co řeší), její popis, jakým způsobem bude realizována a s jakým cílem. Dne 08. 10. 2021 se konalo jednání řídicí skupiny, která schválila předložení koncepce Komisi prorodinných aktivit, sociální a zdravotní. Komise koncepci schválila a doporučila její projednání v radě městě. Rada města koncepci schválila na svém jednání dne 20.12. 2021.

Charakteristika města Žďár nad Sázavou

Správní území města Žďár nad Sázavou leží ve východní části Českomoravské vrchoviny, na pomezí Čech a Moravy. Město Žďár nad Sázavou se rozkládá v severovýchodní části Kraje Vysočina a přísluší k bývalému okresu Žďár nad Sázavou.

Historie města sahá do středověku. Téměř do poloviny minulého století se jednalo o malou obec s necelými 5 000 obyvateli. Na sklonku čtyřicátých let minulého století zažilo město prudký rozvoj průmyslové výroby. V průběhu padesátých a šedesátých let se počet obyvatel více než ztrojnásobil a město se stalo významným průmyslovým centrem, které stahovalo pracovní sílu z nejbližšího okolí. V rámci budování průmyslových kapacit a zázemí pro dělníky proběhla rovněž masivní bytová výstavba a Žďár nad Sázavou se stal atraktivní z hlediska pracovních příležitostí pro relativně komfortní život.

V letech 1949 - 2003 byl Žďár nad Sázavou okresním městem. Po reformě veřejné správy je dle zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným úřadem, v platném znění. Žďár nad Sázavou sídlem obecního úřadu obce s rozšířenou působností (ORP). Správní obvod, ve kterém pověřený městský úřad vykonává svoji přenesenou působnost, zahrnuje 48 obcí.

Počet obyvatel v roce 2015 činil 21 467 osob a v roce 2020 klesl tento počet na 20 717 jedinců. Příčinou poklesu může být vedle celoevropského demografického vývoje také nedostatek a vysoká cena bytů či pozemků k výstavbě, což je problém zejména pro mladé dospělé. V roce 2020 byl průměrný věk obyvatel 44,8 let, přičemž narozených bylo 195 a zemřelých 289. Ve stejném období docházelo do mateřských a základních škol ve městě 2 702 dětí. Nezaměstnanost k 31. 5. 2021 činila 3,25%, což se rovná počtu 420 osob.

Ve Žďáře nad Sázavou sídlí územní pracoviště řady veřejných institucí, jako je Úřad práce ČR, Finanční úřad, Krajská hygienická stanice Kraje Vysočina, Katastrální úřad pro Vysočinu, Okresní správa sociálního zabezpečení, Krajský pozemkový úřad pro Kraj Vysočina, Policie České republiky, Okresní soud, Okresní státní zastupitelství, Celní úřad pro Kraj Vysočina ve Žďáru nad Sázavou, Probační a mediační služba ČR. Díky dostupnosti těchto institucí je občanům Žďáru nad Sázavou i celému územně správnímu celku poskytnuta široká nabídka služeb veřejné správy.

Město Žďár nad Sázavou zahrnuje osm městských obvodů a čtyři městské části – Mělkovice, Stržanov, Veselíčko, Radonín.

Na území města působí řada poskytovatelů sociálních služeb. K nejvýznamnějším poskytovatelům služeb patří příspěvková organizace Sociální služby města Žďáru nad Sázavou, Kolpingovo dílo ČR z.s. a Oblastní charita Žďár nad Sázavou. Konkrétní služby poskytovatelů jsou uvedeny na Sociálním portálu města. Pro obyvatele města je k dispozici komplexní zdravotnické zařízení Poliklinika Žďár nad Sázavou a řada soukromých zdravotnických zařízení.

Cíle a opatření koncepce prorodinné politiky

1 Podpora mezigeneračních vztahů a komunit

Komunitu lze definovat jako malou skupinu tvořenou lidmi vzájemně propojenými emočními pouty, stejným zájmem, cílem či posláním. Jedním z cílů stanovených v koncepci je vytvoření vhodných podmínek pro utváření dialogu mezi jednotlivými věkovými kategoriemi občanů města. Pro každého jednotlivce je důležitý pocit sounáležitosti se společností. Je nutné vytvářet zdravé prostředí pro předávání zkušeností, navazování přátelství a péči o prostor kolem sebe. Cílem je posílení pocitu sounáležitosti každého člena rodiny a jeho sociální interakce s jeho okolím. Pro mnoho seniorů je důležité být prospěšný, mít možnost předávat své zkušenosti, znalosti a dovednosti. Je nutné předcházet jejich osamělosti a přiznat patřičný význam této etapě v životě člověka.

Mladší generace může naopak navázat na um a zkušenosti svých rodičů a prarodičů a poučit se z nich. Rodina (komunita) je základem pro formování osobnosti každého člověka, ať už se jedná o zájmy, životní postoje, pracovní návyky a trávení veškerého svého času. Každá rodina má svoji historii, kterou může obohatit komunitu, v níž žije. Proto je třeba klást důraz na vzájemné sdílení zkušeností napříč generacemi.

1.1 Zapojení seniorů do života společnosti

- A) Podpora pořádání diskusí, besed, přednášek (Jak se žilo ve Žďáře, Babi, dědo, vyprávěj, Školkové babičky a dědečkové ...)
- B) Podpora aktivit vedoucích k předávání praktických zkušeností seniory ostatním členům společnosti (např. Rok na zahrádce, Pleteme, háčkujeme s babičkou, ukázky zapomenutých řemesel a obyčejů, Drakláda, Chytrá ruka...)
- C) Podpora spolků sdružujících seniory a jejich činnosti
- D) Podpora mezigeneračních projektů

1.2 Podpora komunitního života

- E) Podpora setkávání zájmových skupin (např. zahrádkáři, včelaři, chovatelé drobného zvířectva, sousedé...), spolkové činnosti zabývající se volnočasovými aktivitami pro všechny věkové kategorie obyvatel
- F) Podpora možnosti setkávání občanů a skupin občanů v Klubu seniorů, ve Family Pointu a v Senior Pointu, podpora činnosti Klubu seniorů, Family Pointu a Senior Pointu, podpora stávajících a nově vzniklých spolků sdružujících seniory a osoby se zdravotním postižením
- G) Propagace a finanční podpora aktivit jednotlivých spolků formou dotačních programů města
- H) Podpora vzniku Komunitního centra na území města

2 Podpora partnerského a rodinného života

Zdravé vztahy v partnerském a rodinném životě jsou základem pro dobře fungující společnosti. Rodina by měla poskytovat bezpečí, podporu, být podnětná, přijímat své členy bezpodmínečně, měla by být místem, kam se každý člověk rád a s důvěrou vrací. Krizové situace mohou rodinné vztahy narušit. Rodina by měla vytvářet takové prostředí, které je samo ozdravné, kdy jednotliví její členové mají podmínky a kompetence pro řešení případných krizových situací (nemoc, dluhy, nadměrná pracovní zatíženost jednotlivých členů, úmrtí, různé stresové situace apod...). Společnost klade čím dál vyšší požadavky na fungování rodiny a zajištění potřeb jejích jednotlivých členů. Mnoho rodin tomuto trendu nemůže dostát, a stát se tak ohroženými sociálním vyloučením.

Dnešní společnost klade ve velké míře důraz na vysoký výkon. Individuální schopnosti a zázemí jednotlivců jsou však velmi rozdílné. Trend vysoké výkonnosti může být pro mnohé jedince rizikovým faktorem. Vlivem výše uvedeného dochází k situacím, kdy se znevýhodněné rodiny či jednotlivci sdružují, nebo jsou sestěhovány do jednoho místa. Tímto dochází ke vzniku sociálně vyloučených rodin a lokalit. Společnost by měla tomuto jevu předcházet vytvořením takových podmínek, aby znevýhodněné rodiny či jednotlivci měli možnost sociálnímu vyloučení předejít. Péči a pozornost společnosti potřebují jak fungující rodiny, tak rodiny ohrožené nebo přímo sociálně vyloučené.

2.1 Udržení dostatečné sítě sociálních služeb a služeb souvisejících, které podporují rodinu a její členy

- A) Zajištění dostatečné kapacity psychologické péče, pomoci a podpory pro jednotlivé členy rodiny (např. Psychocentrum, klinický psycholog, Rodinné centrum Srdíčko, Adiktologická ambulance Kolping, Poradenské centrum Kolping, apod.)
- B) Finanční podpora sociálních služeb a rodinného centra

2.2 Podpora rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí (podrobněji řešeno v prioritě č. 9 Prevence sociálního vyloučení)

- A) Motivace rodičů a dětí z nepodnětného prostředí, podpora rodin s nedostatečnými rodičovskými kompetencemi (OSPOD, sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež Esko a Ponorka, Poradenské centrum Kolping, středisko výchovné péče, terénní sociální služby, školní a mimoškolní zařízení, Azylový dům pro matky (otce) s dětmi Ječmínek, apod.)
- B) Podpora doučování a domácí přípravy dětí do školy v mimoškolních zařízeních

2.3 Podpora ohrožené rodiny

- A) Rozvodová a porozvodová péče pro rodiče a děti (asistence při předávání dětí, služby dětského psychologa...)

- B) Podpora rodin zasažených sociálně patologickými jevy (alkoholismus, gambling, domácí násilí, užívání návykových a psychotropních látek...)
- C) Podpora rodin zatížených dluhovou problematikou

2.4 Podpora partnerského a rodinného života a následné péče o osoby po propuštění ze zdravotnického zařízení a z výkonu trestu

- A) Zajištění dlouhodobé finanční a propagační podpory rodinných center, Family Pointu Senior Pointu, Klubu seniorů a spolků sdružujících seniory a osoby se zdravotním postižením a onemocněním, podpora organizací pracujících s rodinami, jejichž člen je odsouzen k výkonu trestu
- B) Zapojení města do projektu MPSV Obec přátelská rodině a Obec přátelská seniorům

2.5 Podpora bydlení pro rodiny

- A) Realizace priorit, opatření a aktivit Koncepce bydlení města Žďáru nad Sázavou (sociální bydlení, prostupné bydlení, startovací byty, bezbariérové byty, chráněné bydlení, azylové a krizové bydlení)

2.6 Podpora rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí, motivace rodin z nepodnětného prostředí a podpora rodin s nedostatečnými rodičovskými kompetencemi

- A) Podpora stávající sítě institucí, spolků, zájmových a sportovních oddílů, rodinného centra, nízkoprahových zařízení, Poradenského centra Kolping

3 Formální a neformální vzdělávání

Vzdělávání je proces provázející každého jednotlivce po celý život. Klade si za úkol připravit každého z nás k tomu, abychom dokázali čelit nárokům každodenního života. Dává nám možnosti, jak se uplatnit ve společnosti vzhledem k individuálním schopnostem každého z nás. Díky dostatečnému vzdělání jsme schopni řešit správně a efektivně náročné životní situace.

Vzdělávání lze dělit na formální a neformální. Formální probíhá ve školních institucích a plní i výchovnou funkci. Neformální vzdělávání je realizováno v mimoškolních zařízeních. V současné době je kladen důraz na odstraňování bariér ve vzdělávání, a to inkluzivními programy. V rámci procesu vzdělávání je třeba vytvořit vhodné podmínky pro všechny účastníky vzdělávání, a to pro pedagogické i nepedagogické pracovníky, pro žáky i studenty, a také pro rodiče žáků a studentů. Těmito vhodnými podmínkami rozumíme vedle finančního a materiálně technického zajištění vzdělávání také formu nemateriální pomoci jako je sdílení dobré praxe, supervize, intervize, neformální-setkávání aj.

Součástí vzdělávání jsou i preventivní aktivity, které mohou pomoci žákům a studentům pomoci odolat působení sociálně patologických jevů ve školách, a zamezit tak jejich sociálnímu vyloučení.

3.1 Podpora školního a předškolního vzdělávání a výchovy

- A) Podpora vytvoření optimálních podmínek pro pedagogické činnosti na mateřských a základních školách (technické, organizační a metodické záležitosti, supervize, apod.), podpora efektivní komunikace škol s rodiči žáků a s veřejností (osvěta, motivace, edukační workshopy pro děti, rodiče a prarodiče), nákup externích služeb, odborných publikací, pomůcek
- B) Podpora inkluzivního vzdělávání žáků se specifickými potřebami
- C) Podpora zajištění úvazku klinického logopeda a školního psychologa pro základní a mateřské školy
- D) Podpora realizace primární prevence na školách (preventivní programy Centra primární prevence Spektrum a Centra prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou)

3.2 Podpora mimoškolních aktivit pro všechny věkové kategorie

- A) Umožnění využívání školních sportovišť veřejností a spolky
- B) Podpora zájmových, sportovních a kulturních aktivit/kroužků
- C) Podpora stávající sítě organizací a spolků zabývajících se mimoškolními aktivitami pro žáky a studenty
- D) Edukace žáků a studentů s problematikou osob se zdravotním postižením (nevidomí, neslyšící, paraplegici apod.)
- E) Zapojení žáků a studentů do kontaktu s osamělými seniory formou dobrovolnictví (sociální kontakt, pomoc při nákupech, vycházky apod.)

3.3 Podpora spolupráce zástupců formálního a neformálního vzdělávání

- A) Podpora pro síťování a vzájemné učení pedagogů a pracovníků neformálního vzdělávání (včetně zájmového) a vytvoření prostoru pro sdílení zkušeností, výměnu příkladů dobré praxe, diskuzi, čerpání inspirace do práce i výuky, společné plánování a reflexi činností
- B) Podpora organizací a spolků zabývajících se integrací cizinců
- C) Podpora dobrovolnictví

3.4 Podpora praktické přípravy na budoucí povolání

- A) Podpora praktických studijních programů na středních školách pro žáky se specifickými potřebami
- B) Podpora praktického vyučování a rukodělných kroužků na základních a středních školách a aktivit souvisejících s přípravou na budoucí povolání (např. exkurze ve firmách, přednášky)

4 Vytvoření bezpečného a uživatelsky příjemného veřejného prostoru

Veřejný prostor lze definovat jako místo, kde dochází k interakci jedinců a zejména volnému pohybu a přístupu všech. Takový prostor nás bezprostředně ovlivňuje svými podněty, na něž reagujeme, prostor přizpůsobujeme svým potřebám a také ho svojí prací aktivně měníme. Lze jej rozdělit na prostor veřejných institucí (úřadů, škol, zdravotnických zařízení, knihoven, supermarketů, apod.) a prostor neohrazený, jako jsou náměstí, chodníky, parky, okolí domů, apod. Dobrá orientace ve veřejném prostoru je důležitá pro každého jednotlivce, umožňuje mu jej užívat, utvářet, tak aby mu co nejlépe sloužil. Přirozeností každého z nás je touha po funkčnosti a estetičnosti. Prostor by měl být plnohodnotně využíván všemi členy společnosti, je třeba tedy prostor upravovat a odstraňovat případné bariéry a nebezpečná místa.

4.1 Zajištění bezpečí a ochrany občanů ve městě

- A) Podpora činnosti městské policie, preventisty prevence kriminality ve městě, asistentů prevence kriminality
- B) Aktivní spolupráce s Policií ČR ve všech oblastech činnosti
- C) Využívání a zdokonalování městského dohledového kamerového systému a jeho rozšiřování do potřebných lokalit
- D) Posilování informovanosti občanů o rizikových jevech prostřednictvím vzdělávacích akcí (ochrana proti „šmejdům“, orientace v kyberprostoru, předcházení dluhům a předlužení, posilování finanční gramotnosti, nácvik sebeobrany, apod.) a motivace k vhodným formám chování

4.2 Odstranění bariér ve veřejném prostoru na území města

- A) Mapování rizikových a nebezpečných míst na území města a provedení jejich úprav
- B) Vytvoření Aktualizace Generelu bezbariérových tras města Žďár nad Sázavou a jeho realizace
- C) Nastavení jasných pravidel pro vytvoření optimálních podmínek pro bezpečný pohyb osob u nově vznikajících stavebních projektů ve veřejném prostoru města

4.3 Zajištění dostupné veřejné toalety

- A) Zbudování veřejného nonstop přístupného WC s bezbariérovým přístupem a přebalovacím pultem

4.4 Podpora zkrášlování veřejného prostoru občany (např. akce Uklid' si tam, kde bydlíš; jarní a podzimní úklid; vánoční výzdoba; Zasad' si svůj strom aj.)

4.5 Vytvoření aplikace usnadňující orientaci a pohyb osob ve městě (městská hromadná doprava, veřejné WC, turistické cíle, bezbariérové trasy, restaurace, hotely, kulturní památky a kulturní instituce, otevírací doba, apod.)

5 Zaměstnání, sladování pracovního a rodinného života

Dospělý člověk tráví značnou část svého dne v zaměstnání. Z tohoto důvodu je třeba nejen sladit pracovní a rodinný život, ale také oddělovat profesní a osobní život a volit takový způsob zaměstnání, který bude pro jednotlivce naplňující a smysluplný. Příprava na budoucí povolání začíná již při vstupu do procesu vzdělávání. Volbě povolání je třeba věnovat patřičnou pozornost, protože jedince tento výběr ovlivní po zbytek života. Příjem ze zaměstnání je důležitým faktorem pro uspokojování potřeb každého jedince i jeho rodiny. Vstřícnost zaměstnavatelů a respekt k potřebám svých zaměstnanců utváří celkovou kulturu na poli zaměstnanosti. Mnozí uchazeči sledují, jaké benefity zaměstnavatel nabízí a jaké má jméno. Jedním z benefitů, který oceňují rodiče s dětmi, je např. firemní školka nebo možnost úpravy pracovní doby tak, aby se rodiče mohli postarat o děti. Zde je možné u zkrácených úvazků využít i sdílené pracovní místo.

5.1 Podpora nabídky zaměstnání účinnější propagací volných pracovních míst, prezentací zaměstnavatelů, firem, přehledů volných pracovních míst např. na webových stránkách města ZR, apod.

5.2 Podpora osob při hledání zaměstnání neziskovými organizacemi (case management - např. pomoc při hledání zaměstnání, sepsání životopisu, doprovod, apod.)

5.3 Zlepšení informovanosti studentů o možnostech zaměstnání, brigád, o pracovních příležitostech

- A) Podpora spolupráce středních a základních škol se zaměstnavateli, Okresní hospodářskou komorou a Úřadem práce ČR. (např. Festival vzdělávání, Den firem, exkurze žáků a studentů ve firmách, besedy se zaměstnavateli, apod.)
- B) Informování o pracovních příležitostech města, organizací města, popřípadě jiných subjektů na informačních kanálech města

5.4 Podpora aktivit vedoucích ke sladování rodinného a pracovního života

- A) Podpora jednání mezi zaměstnavateli a občany města o potřebách zřízení firemních mateřských školek
- B) Podpora jednání se zaměstnavateli o možnostech zaměstnání na zkrácený úvazek s využitím sdíleného pracovního místa

6 Podpora volnočasových aktivit

Každý člověk potřebuje relaxovat. K tomuto účelu mohou sloužit vhodné volnočasové aktivity, které mohou být zdrojem vnitřní energie každého jednotlivce. Prostřednictvím společných zážitků a společného trávení volného času se upevňují vztahy v rámci rodin i komunit. Volnočasové aktivity lze rozdělit na organizované a neorganizované a také na individuální a skupinové. Všechny volnočasové aktivity vyžadují prostorové zázemí a materiální a technické zajištění. Možnost využívat organizovaných volnočasových aktivit je mnohdy závislá na finanční situaci rodin, které jsou vlivem sociálního prostředí rodiny rozdílné. Je tedy nutné hledat možnosti zpřístupnění těchto aktivit osobám z nepříznivého sociálního prostředí. Většina volnočasových aktivit musí být finančně podporována a dobře propagována.

6.1 Podpora stávajících a vznik nových vycházkových okruhů a jejich propojení

- A) Využití stávajících pěšin a stezek pro vycházkové okruhy pro pěší a řešit jejich propojení a průběžnou údržbu
- B) Vytvoření investičního plánu vycházkových okruhů se stanovením etap realizace
- C) Vytvoření přehledného značení stávajících stezek a jejich propagace
- D) Vznik samostatných stezek pro pěší vedle cyklostezek - zvýšení bezpečnosti pohybu cyklistů a pěších
- E) Vznik mobilní aplikace a webové prezentace vycházkových okruhů a cyklostezek Žďáru nad Sázavou a okolí

6.2 Podpora volnočasových aktivit a smysluplného trávení volného času

- A) Zřízení sportovišť pro netradiční sporty (lanové centrum, slackline, biketrial, venkovní posilovací stroje pro všechny věkové kategorie, zbudování vědomostních a poznávacích panelů na vycházkových okruzích, zřízení více sportovišť např. venkovní pingpongové stoly v jednotlivých částech Žďáru nad Sázavou...)
- B) Poskytování informací rodinám ze sociálně znevýhodněného prostředí o možnostech podpory volnočasových aktivit z dávek pomoci hmotné nouze, případně z nadací
- C) Vytvoření podmínek pro možnost zapojení dětí z vyloučené lokality do běžných volnočasových aktivit (fond nadaných dětí, apod.)
- D) Podpora organizací pořádajících příměstské tábory pro děti ve městě
- E) Podpora mezigeneračních projektů zajišťovaných spolky, jednotlivci a neziskovými organizacemi
- F) Podpora ekologického a společensky odpovědného přístupu při pořádání veřejných akcí ve městě (mobilní WC, prostor pro nakojení a přebalení dětí, třídění odpadů, zapůjčení vratných kelímků, apod.)

7 Dostupná zdravotní péče

Dostupná zdravotní péče je důležitou součástí občanské vybavenosti obcí a měst. Jde o služby, které využívají občané a celé rodiny a měly by být vyvážené a pokrývat široké spektrum všeobecné i odborné zdravotní péče. Úkolem města je pružně reagovat na nové potřeby občanů, jednat se zdravotními pojišťovnami, lékaři a poliklinikou s cílem doplnit chybějící zdravotní péči. V některých případech bude pravděpodobně nutná finanční motivace lékařů potřebných oborů. Dlouhodobým problémem je absence odborných lékařů v oblasti všeobecné psychiatrie a jejich specializovaných odvětví, např. pedopsychiatr, psychiatr, dětský psycholog, školní psycholog, adiktolog a sexuolog. Vlivem reformy psychiatrické péče v rámci celé republiky chybí následná ambulantní psychiatrická péče, a to včetně péče krizové. Dalším nedostatečně zabezpečeným oborem ve městě je stomatologická péče. V současnosti zůstalo mnoho obyvatel města bez svého zubního lékaře. Aktuálně vnímáme počínající nedostatek lékařů oboru praktického lékařství.

7.1 Vytváření podmínek pro zajištění dostupné zdravotní péče ve městě (např. stomatologové, praktičtí lékaři, pediatři, dětský psychiatr, klinický psycholog, neurolog pro osoby s mentálním postižením, logoped, apod.)

- A) Vyhlášení dotačních programů pro lékaře specialisty s možností poskytnutí bezúročných zápůjčky na pořízení a vybavení ordinace

- B) Nabídka prostor pro zřízení ordinace
- C) Podpora zajištění bydlení pro zdravotnické pracovníky
- D) Navázání spolupráce města s lékařskými fakultami ve snaze získat chybějící lékaře specialisty
- E) Podpora a rozšíření následné psychiatrické péče včetně krizové

7.2 Prevence rizikových jevů, zdravý životní styl

- A) Podpora preventivních programů sexuální osvěty u specifické cílové skupiny (prevence nechtěného těhotenství – provázanost s gynekology)
- B) Podpora organizování osvětových akcí (např. Den zdraví, Rozhodni se sám, Funny Fest, Sovička)
- C) Podpora aktivit zdravotní osvěty, péče o zdraví, zdravý životní styl) v sociálně vyloučené lokalitě (koordinátor zdraví)

8 Dostupná síť sociálních služeb

Pro život jednotlivce či rodiny je důležité najít pomoc v případě, že se ocitne v obtížné životní situaci. Ne vždy se situaci podaří vyřešit v rámci vlastní rodiny. Je nezbytné mít dostupnou pomoc zvenčí, která by zajistila potřebnou sociální službu v rodině. Je žádoucí, aby síť sociálních služeb pokryla široké spektrum náročných životních situací. Existence dostupné sítě sociálních služeb má také preventivní charakter, a to jak pro jednotlivce, tak rodinu, která tak nemusí být v náročné životní situaci na řešení sama. Je žádoucí, aby sociální služby pružně reagovaly na potřeby rodin a jednotlivců a měly dostatečnou personální i finanční podporu. Důležitá je také informovanost o službách a jejich propagace v dostupných médiích a tiskovinách. Lze konstatovat, že město Žďár nad Sázavou je poměrně dobře pokryto spektrem sociálních služeb. Cílem by mělo být udržet tyto služby minimálně ve stávajícím rozsahu a podporovat jejich financování.

Úskalím poskytování sociálních služeb je jejich financování v rámci projektů a dotačních programů, které mnohdy pokryjí pouze vznik služeb a jejich rozjezd, ne však jejich pokračování v dalších letech. Z tohoto důvodu je třeba podporovat vedle vzniku nových, také stabilizaci již zavedených sociálních služeb.

8.1 Využití sítě podpory ohroženého dítěte a rodiny, která vyšla z projektu Kraje Vysočina

8.2 Udržení sítě sociálních služeb ve městě minimálně ve stávajícím rozsahu a pružně reagovat na nové potřeby vznikem nových služeb a zohlednění těchto potřeb v grantové podpoře poskytovatelů služeb
Pravidelné vyhodnocování kapacity služeb ve městě a přijímání adekvátních opatření v návaznosti na jejich aktuální stav a potřeby (finanční podpora, materiální, technické a personální zajištění služeb)

- A) Monitorování dotačních programů pro podporu sociálních služeb a sdílení informací
- B) Udržení spolupráce mezi službami poskytujícími sociální péči a odbory Městského úřadu Žďár nad Sázavou
- C) Zajištění prezentace sociálních služeb ve Žďárském zpravodaji a dalších médiích, včetně sociálních sítí
- D) Podpora dluhového poradenství (Dluhová poradna organizace Člověk v tísni, Občanská poradna, Portimo, o.p.s.)
- E) Podpora dostatečné kapacity terénních služeb (pečovatelská služba, osobní asistence, odlehčovací služby, hospicová péče, raná péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní program pro sociálně vyloučenou lokalitu, terénní program NZDM,...)
- F) Podpora navýšení kapacity sociálních lůžek v Nemocnici Nové Město na Moravě
- G) Navýšení kapacity lůžek pobytových sociálních služeb
- H) Podpora služeb pro rodiny postižené závislostmi
 - a. Zajištění dostupnosti informací o závislostním chování, jeho projevech, jeho dopadech a léčbě závislosti, Minimalizace rizik spojených s užíváním návykových látek
 - b. Podpora fungování služby Adiktologické ambulance a Poradny pro gambling ve městě
- I) Podpora odlehčovací služby pro seniory v Domově klidného stáří
- J) Vytvořit podmínky pro vznik pobytové odlehčovací služby pro osoby s mentálním postižením a pro osoby s poruchami autistického spektra

- K) Podpora služeb pro osoby s duševním onemocněním v rámci reformy psychiatrické péče (dostupné bydlení s podporou sociální služby)
- L) Vytvořit podmínky pro podporované zaměstnání osob s postižením (smyslové a tělesné postižení), podpora vzniku chráněných pracovních míst

8.3 Podpora služeb krizové pomoci

- A) Podpora řešení krizového bydlení formou samostatného bytu
- B) Podpora nouzového bydlení (stany, nouzové přístřešky Iglou)
- C) Podpora potravinové a jiné pomoci rodinám a lidem v nouzi

9 Prevence sociálního vyloučení

Sociální vyloučení lze definovat jako vydělení jedince nebo rodiny na okraj společnosti v důsledku nepříznivé sociální situace. Příčiny takového stavu mohou být různé. Projevem vyloučení bývá dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, špatný zdravotní stav, dluhy a neschopnost je splácet, špatná finanční gramotnost, apod. Služby by měly být zaměřeny jak na prevenci, tak na zvýšení kompetencí osob a schopností danou situaci řešit. Jednotlivci a rodiny jsou většinou kumulováni v jedné lokalitě, což může vést ke vzniku sociálně vyloučených lokalit. Nezastupitelnou roli zde plní terénní služby, jejichž cílovou skupinou jsou jednotlivci i rodiny ze sociálně vyloučeného prostředí. Je tedy nutné je podporovat minimálně ve stávajícím rozsahu. V opačném případě může dojít k dramatickému zhoršení situace osob ze znevýhodněného prostředí, jako je ztráta bydlení a vznik dalších sociálně patologických jevů. Svou nezastupitelnou roli plní v těchto případech občanská poradna a dluhová poradna.

9.1 Terénní služby pro jednotlivce i rodiny

- A) Podpora osvědčených služeb v sociálně vyloučené lokalitě (asistenti prevence kriminality, terénní sociální služby, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, Káčko 3D, domovník-preventista popř. domovník-údržbář)
- B) Podpora činnosti pracovní skupiny řešící problematiku sociálního vyloučení a realizace potřebných doporučení
- C) Pokračování spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování
- D) Realizace strategických cílů, opatření a aktivit Strategického plánu sociálního začleňování města Žďár nad Sázavou pro období 2021-2024

- E) Pokračování spolupráce s Městskou policií města Žďáru nad Sázavou, s asistenty prevence kriminality a zástupci sociálních služeb při mapování pohybu osob bez přístřeší na území města
- F) Cílená nabídka vhodných sociálních služeb pro osoby sociálně vyloučené nebo osoby, kterým sociální vyloučení hrozí

9.2 Informovat veřejnost o problematice sociálního vyloučení prostřednictvím tisku, veřejné diskuse aj.

10 Dobrovolnictví

Být prospěšný druhým bez nároku na odměnu je základem dobrovolnictví, které nabývá v současné době na svém významu jak v oblasti sociálních služeb, tak v ostatních oblastech života společnosti. Nebýt lhostejný k tomu, co se děje ve společnosti, ke svému okolí, ke starým a nemohoucím lidem, může přinést nejen vlastní uspokojení, ale také možnost aktivně se zapojit do veřejného života. Spektrum činností dobrovolníka je velmi široké. Od pomoci s doučováním dětí po pomoc osamělým seniorům. Některé sociální služby se svými dobrovolníky dlouhodobě spolupracují, mají i specializované pracovníky, kteří se jim věnují. Jinde je třeba se k dobrovolnictví přihlásit. Dobrovolník má možnost poznat nové lidi, rozvíjet své schopnosti, získávat nové zkušenosti a získat pocit vlastního naplnění ze smysluplné činnosti.

10.1 Podpora dobrovolnické činnosti ve městě

- A) Podpora spolupráce města s neziskovým sektorem (Dobrovolnické centrum Kambala)
- B) Propagace dobrovolnictví mezi studenty středních škol a širokou veřejnost
- C) Propojení organizací ve městě se zájmem o dobrovolníky, určení koordinačního subjektu pro proškolení a koordinaci zájemců o výkon dobrovolnictví
- D) Podpora pravidelného setkávání, školení a supervizí dobrovolníků
- E) Podpora pořádání edukačních a kulturních akcí na podporu dobrovolnictví
- F) Podpora propagace činnosti dobrovolníků v jednotlivých službách

Závěr:

Koncepce prarodinné politiky je dokumentem, který má napomáhat fungování současných osvědčených aktivit, ale také reagovat na potřeby občanů města a cílit na nové potřeby a služby. Podporou a realizací cílů koncepce chce Město Žďár nad Sázavou podpořit rodiny ve všech oblastech jejího fungování, chránit rodinu ohroženou a být městem s dobrým prarodinným klimatem a zázemím pro rodiny i seniory.

Realizace prarodinných aktivit je mnohdy viditelná za delší časové období, obtížně měřitelná, ale je důležitá i pro budoucí generace.

Město Žďár nad Sázavou má zájem být obcí, která je přátelská rodině i seniorům.